

**Uittreksel concept-verslag commissie NLG 13-06-2022 over de voordracht Jaarstukken 2021
t.b.v. PS 4 juli 2022**

- 4.a Voordracht Jaarstukken 2021 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022 en Rekeningencommissie 30-5-2022)**
- 4.a.1 Verslag van bevindingen Publiek Belang Accountants en bestuurlijke reactie (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022 en Rekeningencommissie 30-5-2022).**
- 4.a.2 Verslag mondelinge vragenronde jaarrekening 30 mei 2022**

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Statenlid **Kostic** (PvdD) merkt op dat dit een uitgebreid reflectiemoment zou moeten zijn. De provincie heeft verschillende positieve stappen gezet, waarvoor complimenten. De Partij voor de Dieren mist echter een overzicht, waarmee in één oogopslag de vorderingen op de verschillende mooie doelen zichtbaar zijn. Wat zijn de precieze ambities en hoever is de provincie met de bescherming van de natuur tegen bijvoorbeeld de stikstof en verdroging? Hoe staat het met het verbeteren van de bodemkwaliteit, de transitie van de landbouw naar natuurinclusief en in relatie tot de klimaat- en biodiversiteitscrisis? Hoe vordert eigenlijk de eiwittransitie waar al jarenlang over gesproken wordt en waarmee meerdere crises kunnen worden opgelost? Kan de volgende keer wellicht één webpagina worden opgesteld met daarop de ambities duidelijk in beeld, alsmede de vorderingen die jaarlijks worden gemaakt?

Een kerntaak van de provincie betreft soortenbescherming. Waarom wordt er in het jaarverslag enkel gesproken over het doden van dieren, en niet over wat de provincie heeft gedaan om de dieren nog beter te beschermen tegen onder meer allerlei economische activiteiten en stropers? Kan daar verandering in worden aangebracht?

De Partij voor de Dieren mist ook grondige verantwoording over vooruitgang op de grote thema's, bijvoorbeeld wat betreft het onlangs door Natuurmonumenten gedane onderzoek naar de waterkwaliteit en -kwantiteit. In het jaarverslag staat geen woord over de "*watercrisis*" waarop de provincie zou afsteveneren. Wat gaan GS daarmee doen?

Ten slotte zou het fijn zijn als er een indicator wordt ontworpen voor het bijhouden van de provinciale ambities op het gebied van natuurinclusiviteit in bredere zin (natuurinclusief bouwen, natuurinclusieve energietransitie e.d.), zoals vastgesteld in de Omgevingsvisie.

Mevrouw **Kapitein** (D66) heeft een aantal vragen en opmerkingen over de Jaarrekening van de commissie NLG. Allereerst reageert zij kort op de opmerking van de Partij voor de Dieren over de beleidsindicatoren. D66 vindt het ook een heel belangrijke discussie, die bij de begroting wederom aan de orde zal komen. Voor de volgende keer zijn al betere beleidsindicatoren ontwikkeld en de Rekeningencommissie zal er in september ook uitgebreid aandacht aan besteden. Wellicht kan de Partij voor de Dieren daarin meedenken met D66.

Het is mooi dat er voortvarend gewerkt wordt aan de uitvoering van de Voedselvisie. Diverse

initiatieven zijn gestart en het onderwerp komt veelvuldig langs op sociale media. De provincie staat nog wel redelijk aan het begin van de grote transformatie die nodig is in de sector. Dit in tegenstelling tot de Greenport-ontwikkelingen. Daarop zijn de afgelopen jaren heel veel resultaten behaald. Wat D66 betreft zou de focus van de Greenport wel wat meer mogen verschuiven naar natuurinclusieve landbouw, gezien de doelstellingen die de provincie probeert te bereiken.

Landbouw staat onder het programma Economie en is daarmee relatief wat onzichtbaar en lastig terug te vinden voor een haastige lezer. D66 vraagt zich af of het op de juiste plaats staat. Het is zo afgesproken, dus het is correct. Maar misschien kan dit veranderen. Immers, de economische impact van de landbouw in Noord-Holland is beperkt. Dit in tegenstelling tot de impact van de ontwikkelingen van de landbouw op de ruimtelijke invulling van Noord-Holland en op de grote uitdagingen op het gebied van natuur, stikstof, klimaat, bodem en waterkwaliteit. Zou het niet beter zijn om Landbouw onder een ander programma in de cyclus te plaatsen? Past het niet beter bij het programma Natuur? Bij de Kaderbrief zal D66 deze vraag ook stellen.

Programma 3 wordt aangesloten op de Kaderrichtlijn Water. Wat wordt hiervan de financiële impact? Is hiermee al bijgedragen aan de gestelde doelen? Wat zou er financieel nog meer moeten gebeuren om het voor elkaar te krijgen?

In 2021 is helaas het nieuwe Faunabeheer nog niet van de grond gekomen. Dit heeft zich geuit in een forse financiële schade van 6 miljoen euro naar 10 miljoen euro en tot veel schade in het veld binnen de provincie. D66 hoopt en verwacht dat het afgeven van nieuwe ontheffingen en vergunningen voor faunabeheer, met name voor het beheer van het aantal ganzen, gaat leiden tot een betere beheersing van de kosten en de bijbehorende problematiek voor boeren en natuur.

D66 heeft begrepen dat dit jaar het afgeven van een vergunning door de Omgevingsdienst veel tijd heeft gekost, waardoor zelfs ook dit jaar nog geen tot minimaal gebruik kan worden gemaakt van nieuwe beleid met betrekking tot gecoördineerd beheer. Dat is jammer, aangezien dit de provincie substantieel veel geld kost in de vorm van toenemende faunabeheerschade en leidt tot veel irritatie in het veld. Tijdens de Rondvraag zal mevrouw Gonggrijp (D66) hier nadere vragen over stellen.

Het is heel terecht dat op pagina 86 bij de verbetering van de waterkwaliteit en de biodiversiteit niet alleen gesproken wordt over stikstofuitstoot, maar ook over fosfaatuitstoot. Dit is een net zo groot probleem als stikstof, maar krijgt veel minder aandacht. D66 blijft aandacht vragen voor de uitbreiding van NNN. In 2021 is er maar een beperkte uitbreiding gerealiseerd. De partij begrijpt dat het tijd nodig heeft, maar de provincie is nog lang niet waar zij wil zijn. Met betrekking tot het ontgrenzen zou de provincie ook zo terughoudend mogelijk moeten zijn, zolang zij haar doelen nog niet behaald heeft.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of zij goed begrepen heeft dat D66 het jammer vindt dat er niet nog meer ganzen worden afgeschoten en vergast?

Mevrouw **Kapitein** (D66) antwoordt dat bij het ganzenbeheer het doden van de dieren een noodzakelijk kwaad is, aangezien de andere maatregelen onvoldoende werken. Gelet op de grote schade die de ganzen veroorzaken, zal er toch wat moeten gebeuren. Ook ten aanzien van andere vormen van beheer geldt voor D66: "*Zo terughoudend mogelijk als het kan -- alle andere alternatieven zijn wenselijk -- maar als het niet anders kan, ontkomen we er niet aan*".

Wat betreft het laatste punt, ontgrenzen, geldt voor D66: "*Alleen doen als het absoluut niet anders kan en hele goede redenen heeft, en pas als we onze doelen bereikt hebben.*"

Het is goed om te lezen dat het investeringsbudget voor landschapsversterking voor meerdere projecten wordt gebruikt, bijvoorbeeld ook in Schagen en omgeving. Kan gedeputeerde indicatief aangeven hoe de uitputting van dit budget verloopt? Verlopen de liniedijkenprojecten hierbij volgens plan?

D66 is blij met de oprichting van het Bestuursbureau Recreatieschappen. Hiermee is de gewenste rollenscheiding gerealiseerd. D66 vindt het mooi om de resultaten van Groen Kapitaal te lezen, alsmede het gegeven dat er met nieuwe partijen wordt samengewerkt. Het zou heel mooi zijn om dit in de toekomst nog verder uit te bouwen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) geeft aan dat de stukken helder zijn voor haar partij. Zij leest deze weliswaar al de afgelopen zeven jaar en heeft de schade aan het Faunafonds zien oplopen van €4 miljoen naar inmiddels al €11,6 miljoen. Mevrouw Jellema hoort hier graag een reactie op van de gedeputeerde. De faunaschadeuitkering is een middel om te compenseren, maar deze wordt bijna erger dan de kwaal. Statenlid Kostic (PvdD) heeft zojuist de vraag gesteld of er nog meer ganzen moeten worden afgeschoten of vergast. Dat zou niet zozeer het eerste idee van mevrouw Jellema zijn, maar zij vraagt zich wel hardop af hoe de balans dient te worden teruggebracht. Deze tendens kan immers niet zo door blijven gaan. Waar gaat het stoppen?

De heer **Roosendaal** (VVD) merkt op dat bij het horen van de hoeveelheid schade-uitkeringen je bijna zou kunnen denken dat het met de fauna wel goed gaat. Het is echter ook denkbaar dat de voedselprijzen zijn gestegen.

De VVD kan zich vinden in de beantwoording van het college op basis van de bijgeleverde stukken en de accountantsverklaring in het verslag van bevindingen. Eerder benoemde de VVD al de goede leesbaarheid van de stukken en de onbegrijpelijkheid van de tabel "*BBV-indicator oppervlaktewater*" op pagina 50. De heer Roosendaal bedankt de ambtelijke organisatie en het college voor de mondelinge en schriftelijke beantwoording. Duidelijk was ook het verslag van bevindingen en de reactie hierop. De aanscherping van de beheersingsmaatregelen van de aanbestedingsregels en de volledigheid van de baten moet meer aandacht krijgen. Rechtmatigheid is een groot belang. De VVD onderstreept gelet op incidenten rondom ransomsoftware dat het voor het goed functioneren van een moderne overheidsinstelling, het waarborgen van continuïteit van de ICT van het grootste belang is, net als de beveiliging van de data. Dit gaat hand in hand met de beperking van frauderisico's. Graag worden we periodiek, ten minste twee keer per jaar, mondeling op de hoogte gehouden door de portefeuillehouder. Hetzelfde geldt voor de ontwikkelingen rondom het revolverende fonds en de daarbij behorende risico's. Kan de gedeputeerde daarmee instemmen?

Mevrouw **De Groot** (SP) wijst erop dat het rekeningresultaat maar liefst €17,9 miljoen positief bedraagt. Voor het positieve rekeningresultaat ad €4,3 miljoen is nog geen bestemming. De SP stelt voor om dit bedrag te storten in een fonds dat Recreatieschap Twiske-Waterland ontlast van het houden van festivals. De SP komt hiertoe met een amendement.

Volgens de SP staat er in de voordracht Jaarstukken een fout. Onder punt 4. *Financiële ontwikkeling*

wordt gesproken over een afname van de bestemmingsreserves van €65 miljoen naar €860 miljoen. Dat was de SP niet helemaal duidelijk.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) merkt op dat in de Jaarstukken 2021 m.b.t. Tata veel focus is op toezicht en handhaving om de gezondheid van de omwonenden te beschermen. Er ligt een uitgebreid programma om emissies te reduceren; de welbekende Roadmap. Later in deze vergadering wordt nog gesproken over het Vermijdings- en Reductieprogramma Tata Steel van de ZZS'en. Volgens het CDA is de provincie op de goede weg en houdt de fractie graag een vinger aan de pols aangaande dit onderwerp.

In de Jaarstukken staat dat om een gezonde leefomgeving te bevorderen er behoefte is aan een afwegingsmodel, oftewel een integratiekader om de aspecten voor de gezonde leefomgeving gelijkwaardig af te kunnen wegen in bijvoorbeeld gebiedsprocessen. Er staat vermeld dat in 2021 is samengewerkt aan dit kader en dat het nog wordt voortgezet. Het CDA zou van de gedeputeerde graag een extra toelichting willen over wat het nu precies inhoudt.

In de jaarstukken wordt voorts aangegeven dat de provincie zich inzet voor voldoende bescherming tegen overstromingen, voldoende schoon water en voldoende zoetwater. Gedupeerden van de extreme wateroverlast in 2021 in Egmond en Zijpe worden nog steeds niet geholpen, terwijl er in Limburg wél hulp is vanuit het Rijk. Kan de gedeputeerde zich inzetten voor hulp aan deze ernstig gedupeerden Noord-Hollanders, eventueel samen met het Rijk en het waterschap? En zou een ketensamenwerking op dit gebied ook niet goed zijn? Welke inzet hierop kan er van de gedeputeerde worden verwacht?

In de Omgevingswet neemt het thema "*Gezonde leefomgeving*" een prominente plaats in. Emissies blijven onderwerp van discussie. In het stikstofdossier is de afspraak gemaakt dat alle sectoren aan de emissiereductie moeten voldoen. Wat is de laatste stand van zaken rond Schiphol en stikstofuitstoot?

In de stukken staat dat in 2021 249 ha NNN is gerealiseerd, terwijl het streefgetal veel hoger lag. De feitelijke realisatie sluit aan bij wat het CDA altijd al gezegd heeft: een ambitie van 250 ha per jaar is redelijk. De partij ziet graag dat dit realisme in het gehele dossier wordt aangebracht en dat de realisatie NNN in goed overleg met grondeigenaren gaat, en op vrijwillige basis. Daar heeft het CDA altijd voor gepleit. De stem van grondeigenaren is ook van groot belang bij de uitvoering van de gebiedsprocessen. Er wordt over diverse projecten geschreven dat ze al vergevorderd zijn. Mevrouw Kuiper roept op om de stem van de grondeigenaren in het gebied niet verloren te laten gaan en hen zorgvuldig bij de besluitvorming te betrekken.

De kosten voor het ganzenbeheerplan zijn toegenomen. Het CDA had dit wel verwacht. De partij vindt het nog steeds onacceptabel dat GS het meest effectieve Ganzenbeheerplan van de Faunabeheereenheid (FBE) hebben afgewezen en een minder effectief plan hebben vastgesteld. Tot overmaat van ramp worden mensen die met faunaschade worden geconfronteerd nu gekort op hun tegemoetkoming. Het CDA was en blijft hier tegen.

Het voert te ver om nu in te gaan op alle onderdelen uit de jaarstukken waarop het CDA kritiek heeft dan wel die het CDA toejuicht. Over de bestemming van het resterende bedrag ad €4,3 miljoen komt het CDA graag terug bij het volgende agendapunt inzake de Kaderbrief.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) hoort mevrouw Kuiper zeggen dat Noord-Holland het meest effectieve Ganzenbeheerplan kent. Hoe definieert het CDA het woord "*effectief*"?

Mevrouw **Kuiper** (CDA) antwoordt dat "*effectief*" in z'n algemeenheid betekent dat als je kijkt naar de inzet en naar de gewenste doelstelling, je een methode kiest die met een bepaalde hoeveelheid middelen het meest bereikt. De meest effectieve manier van ganzenbeheer betrof een voorgesteld plan van de FBE, maar uiteindelijk heeft de provincie de keuze gemaakt voor een ander beheerplan. Het CDA betreurt dit.

Statenlid **Cardol** (GL) komt terug op een opmerking van mevrouw Kuiper (CDA) over NNN-realisatie. Begrijpt hij het goed dat het CDA, dat altijd gezegd heeft vast te zullen houden aan de verplichting om de NNN in 2027 te realiseren, er nu voor pleit om die ambitie los te laten?

Mevrouw **Kuiper** (CDA) heeft gesteld de doelstelling te willen bereiken. Men moet echter wel van een reëel ambitieniveau per jaar uitgaan. Het CDA meent dat de ambitieniveaus die per jaar zijn vastgesteld eigenlijk veel te hoog zijn. Reëel is er in 2021 250 ha gerealiseerd, terwijl de vastgestelde ambitie voor het jaar veel hoger lag. Het CDA schat in dat de realisatie van 250 ha per jaar ook voor de komende jaren een veel juister beeld geeft dan wanneer er hoge ambities worden gesteld die niet gerealiseerd kunnen worden.

Statenlid **Cardol** (GL) hoort mevrouw Kuiper (CDA) zeggen dat de ambitie teruggeschroefd moet worden naar 250 ha per jaar. Daarmee zegt zij eigenlijk dat de ambitie voor de NNN-realisatie in 2027 moet worden losgelaten.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) stelt Statenlid Cardol (GL) een wedervraag. Wat gaat GroenLinks straks in 2027 zeggen als het vastgestelde ambitieniveau niet gehaald is?

Statenlid **Cardol** (GL) zal dan zeggen dat de provincie haar doelstellingen klaarblijkelijk niet gehaald heeft en dat dat zeer ernstig is. Hij gaat ervan uit dat de komende jaren in de gebiedsgerichte aanpakken grote stappen kunnen worden gezet om de NNN alsnog te realiseren en dat het college vasthoudt aan de doelstelling.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) merkt op dat de tijd het zal leren.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft achtereenvolgens het woord aan de gedeputeerden voor hun beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

Gedeputeerde Loggen bedankt de Statenleden voor hun wijze van vraagstelling. Dankzij de goede voorbereiding met een mondelinge en schriftelijke vragenronde kan de focus worden gelegd op een resterend aantal kernpunten. Helaas moet gedeputeerde Loggen wel zeggen dat bepaalde vragen, bijvoorbeeld van de Partij voor de Dieren, meer zouden thuishoren in de commissie EFB. De Partij voor de Dieren vraagt eigenlijk een aanpassing van de presentatie en de indicatoren. Dat is nou net niet wat er in de commissie NLG wordt besproken. Thans wordt teruggekeken op wat in de begroting vorig jaar is vastgesteld en waarvoor PS toestemming hebben gegeven aan het college

om binnen de kaders aan het werk te gaan en vervolgens te kijken of het college de gestelde (water)doelen heeft behaald. De Partij voor de Dieren sprak reeds over een "crisis". Gedeputeerde vindt dat te voorbarig. In het kader van het Regionaal Waterprogramma is een en ander met PS gedeeld en uitvoerig bediscussieerd. De thema's die de Partij voor de Dieren noemde, zijn in het betreffende programma neergedaald. Het is derhalve goed om de lijn over het voornemen en uiteindelijk de verantwoording zuiver te houden. Anders wordt het een heel dik jaarverslag, terwijl er ook nog allemaal afzonderlijk wordt gerapporteerd.

De Partij voor de Dieren en de VVD refereerden voorts aan de BBV-indicator, die de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weergeeft. Gedeputeerde Loggen zou niet weten wat hij op dat punt zou moeten doen. Mocht men een suggestie hebben, dan is hij altijd bereid om goed te kijken en luisteren hoe dat eventueel beter kan worden aangepakt.

In reactie op de opmerking van D66, die in het verlengde lag van de vraag van de Partij voor de Dieren, geeft gedeputeerde aan dat de financiële impact van de KRW-doelen pas definitief beoordeeld kan worden bij de midterm review in 2024 van het Regionaal Waterprogramma. GS denken op basis van de uitdagingen en verantwoordelijkheden van de provincie dat het beschikbare financiële kader vooralsnog toereikend is. Maar "*the proof of the pudding is in the eating*". Het college meent dat het eerste moment om een en ander goed met elkaar vast te stellen in het midterm review van 2024 zal zijn. En mochten er gelet op voortschrijdend inzicht eerder zaken opkomen, dan zullen GS deze in de Kaderbrief en via de P&C-cyclus bij de Staten laten neerdalen, opdat zij tijdig weten waar zij aan toe zijn.

Statenlid **Kostic** (PvdD) wijst erop dat dit een reflectiemoment is en dat het de uitdaging voor gedeputeerde is om daarover iets meer mee te nemen in het jaarverslag.

Een en ander is versplinterd over diverse stukken en websites. Statenlid Kostic ziet derhalve niet in hoe de inzet het afgelopen jaar heeft bijgedragen aan de doelen die de provincie zich heeft gesteld en welke vooruitgang daarin is geboekt. De Partij voor de Dieren vraagt enkel een korte en overzichtelijke reflectie daarop. Is gedeputeerde hiertoe bereid?

Gedeputeerde **Loggen** wijst erop dat Statenlid Kostic (PvdD) deze vraag echt via de commissie EFB dient te stellen. Daar hoort de discussie thuis. Het betreft immers het format van de P&C-cyclus. Gedeputeerde Loggen wil daar derhalve niet afzonderlijke op ingaan. Overigens gaan de Staten zelf over hun eigen format, oftewel de wijze waarop zij willen dat er gerapporteerd wordt. GS staan er altijd voor open, maar dat geschiedt dan wel op basis van een meerderheid in de Staten.

De jaarrekening betreft terugkijken en niét vooruitkijken. Voor dat laatste bestaan de begroting en Kaderbrief. Gedeputeerde Loggen wil ervoor waken dat die lijnen door elkaar gaan lopen. Hij heeft een dergelijke cyclus als eens gehad, waarin er tussentijds toch weer werd aangepast. In the end wil men toch weer een revisie van het format, omdat het te onduidelijk, te groot of te breed is geworden. Gedeputeerde Loggen meent dat er na al die jaren een mooi uitgebalanceerde P&C-cyclus ligt die natuurlijk altijd voor verbetering vatbaar is. Die discussie hoort echter wel te worden gevoerd op de aangewezen plekken, te weten in de commissie EFB.

Het CDA wees op de wateroverlast in Noord-Holland en maakte het vergelijk met Limburg. Gedeputeerde meent dat dat niet helemaal opgaat, omdat het water in Noord-Holland van boven kwam en het water in Limburg van boven én van onderen. De impact van de schade is ook een

totaal andere geweest, omdat er heel veel particulier bezit is beschadigd. In Noord-Holland ging het met name over agrarisch bezit. Gedeputeerde gaat er niets mee doen, aangezien het een verantwoordelijkheid van het waterschap betreft. Hij wil deze vooral daar laten teneinde niet in elkaars bevoegdheden en verantwoordelijkheden te treden.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

Gedeputeerde Zaal heeft een korte reactie op de inbreng van de SP over Twiske-Waterland. Zij wacht het amendement af, waarop er vanuit GS een reactie zal komen. Gedeputeerde geeft alvast mee dat festivals in het Twiske niet dienen om de financiën van het Recreatieschap Twiske-Waterland op orde te houden, maar om een zo breed mogelijk aanbod aan te bieden aan de inwoners, van rustig wandelen en vogels kijken tot ook af en toe een dansje op een festival, uiteraard op een moment waarop het binnen de vastgestelde natuurwaarden past.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Gedeputeerde Rommel heeft een onderverdeling gemaakt in een aantal onderwerpen. Allereerst het NNN. D66 gaf aan dat er niet zo veel gebeurt. Er werden ook vragen gesteld als "*Hoe belangrijk is het nog voor de provincie?*". Gedeputeerde neemt derhalve aan dat het thema op de agenda blijft staan. Zij meent dat de provincie heel voortvarend te werk is gegaan, zeker ook met de NNN-realisatiestrategie. Er is op dit moment 1.200 ha gerealiseerd van de gestelde 1.750 ha. Gelet op de start die gemaakt moest worden, meent gedeputeerde dat de mensen heel goed werk hebben verricht.

Voorts is opgeroepen om zorgvuldig om te gaan met het ontgrenzen en begrenzen. Het staat vanavond in de commissie RWK ook op de agenda. Er wordt zorgvuldig mee omgegaan. In 1990 toen er nog gewerkt werd met papieren kaarten, zijn er lijntjes en cirkels getrokken die thans opnieuw goed bekeken moeten worden om te bepalen in hoeverre die nog reëel zijn. Er wordt altijd naar de beste kwaliteit gekeken en ervoor gewaakt dat het NNN-gebied niet afneemt. Gedeputeerde hoopt de eventuele zorgen van de commissie op dit punt weg te hebben genomen. Het Rijk zal overigens ook in IPO-verband uitvragen hoever de provincies zijn wat betreft het NNN.

Gedeputeerde Rommel herkent de zorgen over het faunabeheer. In Noord-Holland zo veel mogelijk ruimte geboden om aan het beheer te doen. De FBE is daar de uitvoerder van. Gedeputeerde neemt de zorg van D66 mee dat het gecoördineerd beheer niet goed van de grond lijkt te komen. Zij zal deze ook delen in haar overleg met de FBE. Gedeputeerde ziet ook wel dat er nog wat versterking kan worden gegeven aan de samenwerking tussen de jagers en de boeren.

Gedeputeerde Rommel beaamt dat de schade enorm is toegenomen, maar zoals de VVD al aangaf, zijn de prijzen enorm gestegen. Dat geldt ook voor de grasprijs.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) hoort gedeputeerde zeggen dat ze het signaal meeneemt naar de FBE's, hetgeen haar siert. De PvdA ziet hun reactie met spanning tegemoet. Zij meent echter dat het signaal ook richting het IPO moet worden genomen. De overige provincies zullen het probleem ook herkennen. Hoe gaat de gedeputeerde de zaak daar bepleiten?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) antwoordt dat zij als coördinator faunabeheer het binnen het IPO heeft geagendeerd. Niet alle provincies zien het als een gedeelde taak, zorg of probleem. Met de provincies die het wel als zodanig ervaren, wordt een overleg ingepland. Er is derhalve aandacht

voor en gedeputeerde hoopt dat er met elkaar een aantal stappen kunnen worden gezet.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) hoorde gedeputeerde een aantal externe oorzaken noemen waardoor de schade vergroot (grasprijzen etc.). Er is ooit voor gekozen om de vergoeding die boeren kunnen krijgen, substantieel te verlagen. Is dat voor gedeputeerde aanleiding om te zeggen: we gaan toch nog eens kijken, gezien de externe factoren die nu ook een rol spelen, of de percentuele vergoeding die aan boeren wordt toegekend nog een aanpassing behoeven? Nogmaals, de boeren kunnen niets aan de externe factoren doen, terwijl deze wel heel zwaar bij hen doorwegen.

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) merkt op dat er rechtszaken over lopen, zodat zij er inhoudelijk niet al te veel op in zal gaan. De provincie heeft wel gezegd het ruimer te willen maken en meer prikkels te willen aanbrengen. Ingeval de provincie belemmert, betaalt zij de volledige vergoeding. Ingeval zij in iets mindere mate belemmert en veel ruimte biedt, betaalt de provincie 20% schadevergoeding niet, aangezien iedereen zich in dat geval zo veel mogelijk kan inzetten voor de eigen verantwoordelijkheid die er is om die ganzen te bestrijden.

De provincie heeft zo ruim mogelijk aangegeven wat mogelijk is om te beheren, maar het moet wel juridisch haalbaar zijn. Als je immers een juridische zaak krijgt en het niet voor elkaar krijgt, ben je veel verder van huis.

De heer **Roosendaal** (VVD) interpreteert hetgeen gedeputeerde Rommel zegt als volgt. Als de provincie niet in staat is om te leveren, namelijk op een goed faunabeheer, dan is de vergoeding hoger. Op het moment dat de verantwoordelijkheid ligt bij de boeren, dan is die navenant lager. Is dat correct?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat als de provincie een boer volledig zou belemmeren om ook maar iets tegen de ganzen te doen, zij de boer volledig schadeloos moet stellen. Het is dus in verhouding. De provincie betaalt ook mee aan gecoördineerd beheer. Gedeputeerde heeft dienaangaande reeds toegezegd dat zij de zorgen hieromtrent zal meenemen. Voor zover zij het nu kan overzien, is een en ander nu opgestart. Dit is ook het eerste jaar dat het hogere eigen risico wordt meegenomen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) zit niet aan de GS-tafel. Zij vraagt of gedeputeerde Rommel nooit eens een dispuutje heeft met haar collega-gedeputeerde van Financiën die zegt dat het de pan uitrijst. Mevrouw Jellema kan zich maar moeilijk voorstellen dat het maar doorgaat en doorgaat.

Gedeputeerde **Rommel** merkt op dat in de rechtszaak in Friesland is gezegd dat de prijs niet een oorzaak kan zijn voor de verhoging van het eigen risico. Het gaat om de mate waarin wordt belemmerd. Of er discussies over zullen ontstaan, zal de toekomst moeten uitwijzen.

Gedeputeerde Rommel geeft aan dat de provincie veel doet aan soortenbescherming, juist door de NNN te realiseren en aan natuurherstel te doen.

Tot slot komt gedeputeerde op Schiphol en stikstof. Het Rijk is verantwoordelijk voor de Wnb-vergunning voor Schiphol. Er is natuurlijk wel overleg, maar dat ligt bij het Rijk.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of gedeputeerde kan benoemen hoe de provincie soorten beschermt. Dat kan op allerlei manieren, zoals via handhaving van de Wet natuurbescherming. Het zou fijn zijn als er niet alleen op het doden wordt gefocust en er ook iets aardigs voor de dieren wordt gezegd.

Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat zij enkel maar aardig is voor de dieren. Zij constateert dat Statenlid Kostic (PvdD) een ander graag in de jaarstukken verwoord zou willen zien en zal het derhalve bij de FBE aankaarten.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):

Gedeputeerde Olthof zal de opmerkingen van de VVD over de beveiliging van de data breder meenemen bij de FBE.

De vraag van het CDA over het toetsingskader Gezonde leefomgeving. Vanuit het IPO wordt eraan gewerkt. Er is inderdaad wel gekeken of er met harde toetsingscriteria aan de slag kan worden gegaan. Dat blijkt voor een gezonde leefomgeving echter heel ingewikkeld. Gedeputeerde Olthof wil wel een onderscheid maken tussen uiteindelijk de harde toetsing wat betreft lucht, geluid en geur. Daarvoor gelden regels waarop getoetst wordt. In dezen gelden toetsingscriteria wat betreft natuur in de stad, gezond leven, bewegen en dat soort zaken. Er wordt thans gewerkt aan een inspiratiemodel, zodat die gezonde leefomgeving uiteindelijk wordt meegenomen bij alle gebiedsontwikkelingen. Daarmee ga je van afwegend toetsen veel meer naar het betrekken en afwegen, zodat je de onderwerpen een onderdeel laat zijn van de verdere ontwikkeling van de verstedelijking. Er is thans nog geen inspiratiemodel. Op het moment dat dit er wél is en GS er wat verder mee zijn, zullen zij de Staten er uiteraard bij betrekken.

Statenlid **Kostic** (PvdD) moet iets van het hart. De Staten hebben zich juist per commissie heel goed voorbereid.

De **voorzitter** meent dat dit een inhoudelijke vraag lijkt te zijn en niet zozeer een punt van orde. Het betreft dus meer iets voor de tweede termijn.

Statenlid **Kostic** (PvdD) roept de voorzitter op om GS wellicht aan te sporen om inhoudelijk te reageren en niet steeds te verwijzen naar de FBE.

De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn en rondt het agendapunt af. Hetgeen gezegd is, wordt meegenomen in het advies voor de PS-vergadering van 4 juli a.s.